

ФОНД
ДЕРЖАВНОГО
МАЙНА
УКРАЇНИ

Огляд особливостей приватизації у Великобританії і США

1. Приватизація в світі.

- За останні 25 років річні обсяги приватизації у світі зросли майже у 4 рази: з \$50 млрд. до майже \$200 млрд. у 2010-х рр.
- В період криз приватизація посилюється: рекордними у світі є 1997 р. - \$165 млрд. (Азійська криза), 2000 р. - \$180 млрд. (криза «дот-комів»), 2009 р. - \$265 млрд. (фінансова криза). Це зумовлено тим, що країни використовують механізм приватизації для мотивації і швидкого відновлення економіки та залучення нових фінансових ресурсів.
- Розвинені країни залишаються ключовими гравцями на ринку приватизації, що підтверджує перманентність приватизаційного процесу і постійний пошук ефективного власника, а також розуміння того, що жодна галузь не має носити монопольно-державний характер.
- Великобританія і США постійно входять в Топ-10 країн з найбільшими річними обсягами отриманих коштів від приватизації держактивів(рис. 1).

2. Приватизація у Великобританії.

- Найкращим підтвердженням перманентності приватизації є її новий масштабний етап у **Великобританії**. Вважалося, що за прем'єрства М. Тетчер (1979-1990 рр.) вже було проведено найбільшу в світі приватизацію. Тоді продали держактивів на більш як \$100 млрд. (в цінах 2014 р.): приватизували навіть галузі, які традиційно вважаються стратегічними і суто державними: авіакосмічну, нафтогазову, портову тощо

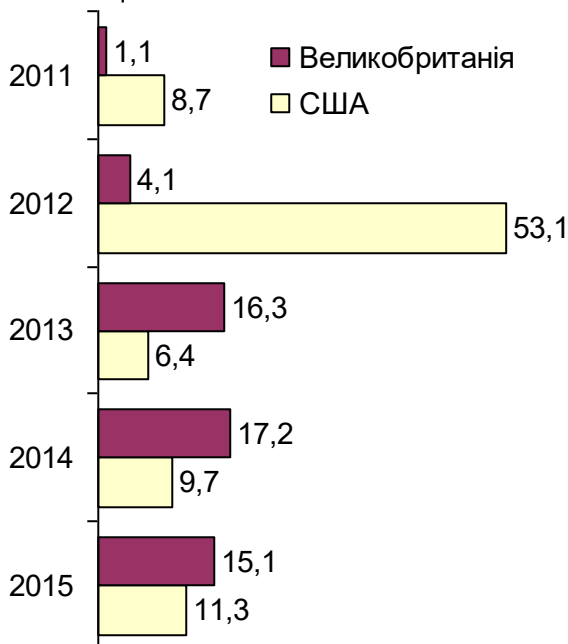
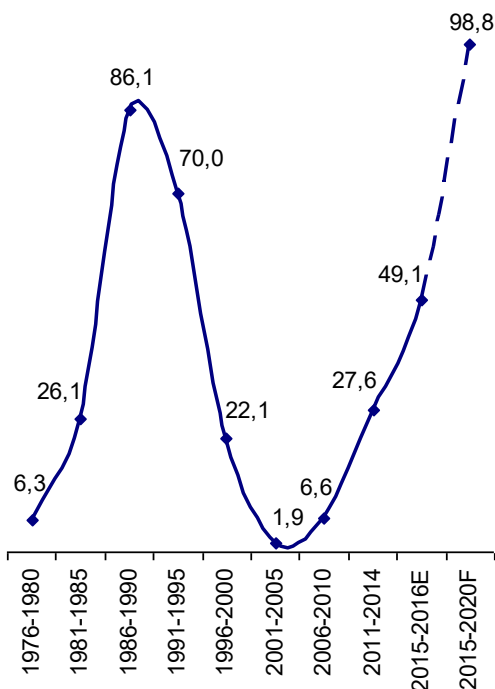

Рис. 1. Обсяги приватизації, \$ млрд.

- Однак Уряд Д. Кемерона заявляв про ще більш масову приватизацію. Тільки у 2015-2016 рр. планується отримати майже \$50 млрд., а до 2020 р. – близько \$100 млрд. від продажу держмайна (рис. 2).
- Зокрема, вже розпочався продаж поштової служби Royal Mail, іпотечного бюро UKAR, держчастки в банках Lloyds, Royal Bank of Scotland, ряду автострад, служби пробації, окремих підрозділів у сфері науки, частини національної медичної служби (NHS), а також окремих підрозділів поліції.
- Уряд Великобританії вважає, що через стагнацію в Європі інвестори не бачать нових ідей для розвитку. Як наслідок, понад \$5 трлн. лежить в розвинених країнах на рахунках і очікують на цікаві пропозиції. За даними The Guardian, компанії США

Рис. 2. Обсяги приватизації у Великобританії, млрд. \$

накопичили на рахунках \$1,7 трлн., компанії з Єврозони – \$2,4 трлн., британські компанії – \$1,2 трлн. (екв.). Тому влада Великобританії розраховує, що саме нова масштабна приватизація може бути очікуваною для інвесторів і дозволить залучити значні кошти в британську економіку.

- Переважним типом приватизації є продаж акцій на біржі (табл. 1)

Табл. 1. Топ-5 угоди з приватизації у Великобританії у 2015 р.

Держкомпанія	Сектор	Частка до продажу	Сума, \$ млн.	Спосіб продажу
Lloyds Bank	Фінанси	9%	6 141	Допемісія на біржі
LSE Group	Фінанси	17%	2 017	Допемісія на біржі
Eurostar Channel	Транспорт	40%	1 155	Продаж активів
Markit Ltd.	Дата-сервіс	н.д.	708	Допемісія на біржі
RBS	Фінанси	н.д.	116	Допемісія на біржі

2. Приватизація в США.

- На відміну від Великобританії і більшості інших розвинених країн, США практично не має державно власності в класичних секторах економіки (енергетиці, промисловості, сфері послуг, авіакосмосі, транспорті). Практично всі підприємства цих та інших секторів є приватними, а роль держави – регулювати їх діяльність.
- Окрема тема в США – це держконтракти, в яких приймають участь приватні корпорації і, в основному, всі політичні дискусії (коли мова йде про компанії) точиться саме навколо того, які компанії отримують держзамовлення.
- В США фактично є два типи приватизації: 1) повторна приватизація націоналізованих компаній (GM, AIG, банки тощо); 2) концесія державної інфраструктури і передача прав держави в приватне ліцензоване управління.

Табл. 2. Топ-5 угод з приватизації в США у 2014-2015 р.

Держкомпанія	Сектор	Частка до продажу	Сума, \$ млн.	Спосіб продажу
Citizen Fin. Group	Фінанси	30%	8 337	Допемісія на біржі
IMS Health	Охор. здоров'я	25%	2 723	Допемісія на біржі
Ally Financial	Фінанси	40%	2 764	Допемісія на біржі
General Motors	Автомобілі	20%	1 721	Допемісія на біржі
Quintiles Transn.	Фармацевтика	н.д.	780	Допемісія на біржі

3. Висновки

- **Перший.** Приватизація – глобальне явище з високою конкуренцією за інвестора. Значні обсяги коштів від приватизації вдається залучати лише небагатьом країнам світу (в 2014 р. 15 країн отримали понад 70% доходів від приватизації). Необхідно вивчати успішний досвід в розрізі: 1) типів приватизації; 2) типів інвесторів; 3) способів управління держмайном.
- **Другий.** Приватизація через [первинне/вторинне/закрите] розміщення акцій – найбільш популярний спосіб залучення коштів від продажу держактивів. Для держави це можливість оцінити повну їх вартість (у випадку часткового продажу), для інвесторів – можливість диверсифікації ризиків і отримання додаткового (спекулятивного) доходу.
- **Третій.** Приватизація – постійний процес, який починає охоплювати нові галузі і сфери, що раніше вважались закритими для бізнесу. Влада тільки з часом розуміє, що лише приватний сектор може більш продуктивно використовувати наявну інфраструктуру чи державні права.

